

KONCERT SIMFONIČNEGA ORKESTRA

ORANŽNI ABONMA,
1.KONCERTNI VEČER

DELA IN OPAŽANJA OB DOŽIVETJU GLASBE

Prvo delo koncerta je bila Beethovnova uvertura Posvetitev hiše. Skladbo je izvajal Simfonični orkester Slovenske filharmonije, dirigiral pa je nemški dirigent Stefan Sanderling. Orkester je imel klasično postavitev: v ospredju godala (violine, violončela, kontrabasi, viole), za njimi so bila pihala in nato trobila. Orkestru so bile dodane tudi pavke, ki niso preveč izstopale, tako da so skladbi dale prijetno globljo barvo. Večkrat je do izraza prišla natančnost, ko je na primer utihnil cel orkester in je cela dvorana prisluhnila le tresljaju strune dveh kontrabasistov. Pomembna je bila tudi usklajenost violin, ko so skupaj z ostalimi godali dajale mnogo lepši in milejši zvok, kot če bi igrala posamezno.

Drugi del koncerta je bilo tudi okvrino delo tistega večera: Koncert za klarinet in orkester Carla Nielsena. Izvajal ga je Simfonični orkester SF in solist Mate Bekavac. Klarinet ima zelo visok, specifičen zvok, ki v skladbi, kot je bila nocojšnja, dobi zelo hudomušno in nagajivo vlogo. Solist je dokazal svojo izjemno nadarjenost tudi s tem, ko je mojstrsko premikal prste gor in dol po inštrumentu in s tem pravzaprav ujel drobne glasbene trenutke, ki jih ne moremo slišati na primer pri potegu violinskega loka. Pri tej skladbi se je orkester nekoliko sprostil, saj je bila glavna vloga namenjena solistu. Zanimivo je bilo videti, kako sta kontrabasista tako različno igrala na svoja inštrumenta. Prvi je igral mirno, ritualno, medtem, ko je drugi skakal, plesal okoli svojega inštrumenta in za preprost poteg po strunah delal velike zamahe in s tem potrjeval svojo doživetost glasbe in igranja.

Skladbo je skladatelj popestril tudi z malim bobnom, ki zavezema prostor desno od dirigenta. S solistom, ki je levo od dirigenta, imata čudovit glasbeni dvogovor. Na eni strani visok, oster, zajedljiv, nagajiv zvok klarineta, na drugi pa nizek, globok, božajoč, a hkrati vznemirljiv zvok bobna. Tudi pri preostalih delih skladbe je mali boben zelo slišen, včasih celo preveč izstopajoč, a še vedno primeren za skladbo.

Vrhunec tega drugega dela koncerta ni bila skladba sama, ampak solistični dodatek Bekavaca. Odlično(!) igra sam, ne, pravzaprav sam proti sebi. Visok – nizek ton, lovljenje tistih drobnih trenutkov. Dvorana sploh ne upa vdihniti, ker jo solist tako drži na trnih in ko je skladbe konec – take ovacije, ki jih ne slišiš vsak dan. In to na koncertu klasične glasbe!

Tretji, zadnji del koncerta, je bila Beethovnova Šesta simfonija ali Pastoralna simfonija. Ta skladba je za Slovence zelo pomembna tudi zato, ker jo je leta 1818 Beethoven lastnoročno poslal Slovenski filharmoniji v izvedbo in s tem izkazal tudi naklonjenost tej ustanovi.

Prvi stavek je zaigran v *Allegro non troppo* in opisuje, kako se v skladatelju prebudijo vedri občutki ob prihodu na deželo. Stavek je preprost, veliko glasbe sloni na violainah, ki na eni strani ustvarijo ljubkost, poskočnost srca ob pogledu na naravo, na drugi pa svečanost ob prihodu domov.

Drugi stavek, Prizor ob potoku, je najdaljši in najprej umirjeno z godali ponazori žuborenje vode, nato pa s flavto, oboo in klaniretom prisposodablja petje ptic. Tretji, četrti in peti stavek so bili zaigrani skupaj. Nesmiselno bi bilo te stavke ločevati, saj si vsaj 3. in 4. sledita in se stapljata drug v drugega. Tretji je s poskočnim tempom (*allegro*) opisoval kmečko veselico. S prehodom na naslednjega dobimo občutek mraka, večera, vse se stemni. Začne se četrti stavek, kjer divja nevihta. Dežuje,

vetrovno je, bliska se in grmi. To je pravzaprav edini del simfonije, kjer poslušalec ve, kaj se dogaja oziroma mu je nemudoma jasno, da divji allegro ponazarja nevihto. V zadnjem, petem stavku se skladba umiri (allegretto) in predstavlja hvalnico in spev pastirjev po končanem neurju.

DELA:

- 1) Ludwig van Beethoven: Posvetitev hiše, uvertura
Uvertura je uvodna orkestralna skladba danes brez stalne oblike. V 18. stoletju je bila uvertura tridelna (počasni tempo, hiter, počasni), sledi italijanska uvertura (hiter, počasni, hiter), nato uvertura v obliki sonatnega stavka, od 19. stoletja je takšna tudi samostojna koncertna oblika.
- 2) Carl Nielsen: Koncert za klarinet in orkester
Koncert je delo za enega ali več solističnih inštrumentov in orkester, razvil se je na začetku 18. stoletja (Vivaldi), v času Mozarta in Beethovna dobi tristavčno obliko (allegro, andante, allegro).
- 3) Ludwig van Beethoven: Simfonija št. 6 v F-duru (Pastoralna simfonija)
Simfonija je od leta 1500 instrumentalna skladba, od 18. stoletja pa delo za orkester v obliki sonatnega cikla. Simfonija je delo, ki se je razvilo iz tridelnih uvertur.

SKLADATELJA

Ludwig van Beethoven (1770 – 1827) je bil nemški skladatelj in pianist, ki je živel na Dunaju. Prvi je dosegel klasično popolnost sonate in sposobnost izražanja svojih občutij skozi glasbo. Leta 1829 je popolnoma oglušel, a je nadaljeval z ustvarjanjem. Najbolj znanih je njegovih devet simfonij.

Carl Nielsen (1865 – 1931) je že kot otrok kazal neverjetno nadarjenost za glasbo. Ta danski skladatelj je bil tudi violinist in dirigent. Ustvarjal je tako simfonije, klavirske skladbe, opere kot tudi zborovska in komorna dela ter samospeve.

SOLIST IN DIRIGENT

Mate Bekavac (1977) se je šolal v Ljubljani in Mariboru in diplomiral na Visoki šoli za glasbo v Gradcu. Izpopolnjeval se je tudi v New Yorku. Njegovo nadarjenost potrjujejo številne nagrade in priznanja. Sodeluje tako s slovenskimi umetniki, kot tudi s tujimi orkestri in solisti. Zdaj živi v Parizu.

Stefan Sanderling (1964), dirigent je študiral tudi v Ameriki, kjer se je začela njegova dirigentska kariera. Dirigiral je že v številnih državah in veliko izvrstnim orkestrom. Dirigira tudi opere, danes pa je glasbeni direktor Državnega gledališča v Meinzu in glavni dirigent Bretanskega orkestra.

MNENJE

To je bil prvi koncert simfoninčnega orkestra, na katerem sem bila in me je pravzaprav zelo presenetil. Kajti navaden poslušalec, kot sem jaz, lahko zelo hitro dobi občutek, da se glasbeni vzorci ponavljajo. Mnenja o skladbah sem podala že v doživetjih ob poslušanju, tako da je boljše, če zapišem mnenje o koncertu samem. Prav tako kot glasba, če ne celo bolj, je name naredila vtis Gallusova dvorana Cankarjevega doma. Saj ne, da sem bila prvič tam, ampak tisti občutek, ko sediš v polni dvorani in se počutiš pomembnega, ker si na koncertu klasične glasbe. Kdove, morda se najde še kakšen obiskovalec, ki je tam zaradi istega razloga. Tako da je mnogo lepše biti na koncertu, v dvorani, kot pa poslušati glasbo doma. Pa vendar, težko se je skoncentrirati samo na glasbo, samo na melodijo, inštrumente, zvok. Opazuješ inštrumente, opazuješ, kako glasbeniki igrajo nanje, opazuješ goste v prvi vrsti, mogočne orgle... Da bi se zares posvetil glasbi, bi moral zapreti oči. A kaj, ko bi ljudje okoli tebe, upoštevajoč tvojo starost, mislili, da spiš!